Hognestad, L. I. (2026). Pølsevev i beste sendetid på NRK? Personlige og sosiale verdier i første sesong av serien Team Pølsa. I L. I. Hognestad, P. I. Kjærgård & D. Ø. Østereng (Red.), *Danning og samfunnsansvar: Utdanning og journalistikk i en digital tid* (s. 265–283). Fagbokforlaget. https://doi.org/10.55669/oa771212

12

Pølsevev i beste sendetid på NRK?

Personlige og sosiale verdier i første sesong av serien Team Pølsa

Liv Iren Hognestad

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License.
To view a copy of this license, visit https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/

Sammendrag: Kapittelet analyserer hvilke sentrale menneskelige verdier som kommer til uttrykk i første sesong av serien *Team Pølsa* på NRK, og hva som skjer når verdier kolliderer. Funnene ses i lys av allmennkringkasterens samfunnsansvar. Schwartz' teori om grunnleggende menneskelige verdier utgjør det bærende teoretiske rammeverket, og tematisk analyse brukes som metode. De sentrale verdiene i serien kan særlig knyttes til tre temaer: *målet*, *individet* og *laget*. Temaet *målet* kjennetegnes av verdier som *ambisiøst mål* og *ansvar*. For *individet* vektlegges verdiene *å være som andre*, *mestring* og *respekt for individet*. *Å være en del av et lag*, *å kunne stole på hverandre* og *vise omsorg* er sentrale verdier knyttet til *laget*. *Prestasjon* som verdi er sentral i verdikonfliktene knyttet til både lag og individ. Samtidig er det rom for den enkeltes begrensninger og sårbarhet. Gjennom serien evner NRK å oppfylle deler av sitt samfunnsansvar ved å vektlegge noen grunnleggende menneskelige verdier og gjenspeile noe av mangfoldet i befolkningen.

Nøkkelord: Verdier, Team Pølsa, nedsatt funksjonsevne, NRK, allmennkringkaster, samfunnsansvar

Abstract: The chapter analyzes which key human values are expressed in the first season of the NRK series Team Pølsa and what happens when values collide. The findings are viewed in light of the public service broadcaster's societal responsibility. Schwartz's theory of basic human values constitutes the main theoretical framework, and thematic analysis is used as the method. The central values in the series can be particularly linked to three themes: *the goal*, *the individual*, and *the team*. The theme of *the goal* is characterized by values such as *ambitious goals* and *responsibility*. For *the individual*, the values emphasized are *being like others*, *mastery*, and *respect for the individual*. *Being part of a team*, *being able to trust one another*, and *showing care* are central values associated with *the team*. *Performance* as a value is central to the conflicts of values related to both the team and the individual. At the same time, there is room for individuals' limitations and vulnerability. Through the series, NRK is able to fulfill parts of its societal responsibility by emphasizing certain fundamental human values and reflecting some of the diversity in the population.

Keywords: Values, Team Pølsa, disability, NRK, public broadcaster, social responsibility

Innledning

I januar 2024 etterlyste NRK unge mellom 8 og 16 år med nedsatt funksjonsevne som hadde lyst til å gå barneskirenn, lære å gå eller pigge på ski, og der målet var å fullføre et renn under ski-VM i Trondheim (Rismyhr, 2024). Et drøyt år senere var *Team Pølsa* en seersuksess med gjennomsnittlig 1,3 millioner seere per episode, og våren 2026 ble serien etterfulgt av sesong to og planer for en tredje (NRK, 2026a).

Til tross for at vår samtid er preget av fragmentering og individualisering, også på mediefronten, traff *Team Pølsa* et stort og bredt publikum. Over to tredjedeler av seerne strømmet serien (NRK, 2026b, s. 70). Serien og deltakerne har siden vunnet en rekke priser både sammen og individuelt (Kaalstad & Andreassen, 2025; NRK, 2025b; Ramstad, 2025; Tangen & Lervik, 2025).

Det nordiske mediesystemet kjennetegnes blant annet av ansvarsmodellen, der medier har et sosialt ansvar på vegne av fellesskapet (Hallin & Mancini, 2004, s. 169; Skjerdal, 2026, s. 200). Som riksdekkende, statsfinansiert allmennkringkaster har NRK et særskilt ansvar. NRKs formål er å tilby medieinnhold for hele befolkningen for å oppfylle demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet, blant annet gjennom å styrke norsk språk, identitet og kultur samt gjenspeile mangfoldet i befolkningen (NRK, 2023). I rapporten Allmennkringkasterregnskapet 2025, der et bilde av *Team Pølsa* pryder forsiden, vektlegger kanalen selv at de skal «skape innhold som gir store fellesopplevelser og samler befolkningen», også når publikum ikke opplever innholdet samtidig (NRK, 2026b, s. 5). Regnskapet har som oppgave å dokumentere hvordan kanalen har oppfylt samfunnsoppdraget sitt overfor Medietilsynet (NRK, 2026b, s. 4).

Medier tilbyr oss en miks av informasjon, debatt, samfunnskritikk og underholdning, og innholdet som deles, bærer med seg verdier som påvirker vår forståelse av oss selv og verden rundt oss (Østbye et al., 2013, s. 16). Et høyt, daglig mediekonsum i befolkningen tilsier at det er viktig å ha kunnskap om hvilke verdier medienes innhold formidler (Bekkengen, 2024; Hågvar, 2007). Problemstillingen i dette kapittelet er: Hvilke sentrale personlige og sosiale verdier kommer til uttrykk i den første sesongen av *Team Pølsa*, og hva skjer når verdier kolliderer? Funnene ses deretter i lys av NRKs overordnede samfunnsansvar. Schwartz' teori om grunnleggende menneskelige verdier anvendes som teoretisk rammeverk (1992, 2008, 2012), og metoden er tematisk analyse (Alvinius et al., 2023; Johannessen et al., 2018).

Teoretisk perspektiv

Menneskelige verdier regnes som avgjørende for å forklare menneskers holdninger og handlinger både på samfunns-, gruppe- og individnivå, og verdier er viet bred oppmerksomhet innen en rekke forskningsfelt, også innenfor mediefeltet (Andkjær & Ishøi, 2023; Røed, 2024; Varghese & Uhls, 2021). Samtidig er det ingen klar konsensus om hvordan man definerer eller tilnærmer seg begrepet, og verdier er både foranderlige og inngår i ulike kontekster (Christoffersen et al., 2024, s. 3; Tuulik et al., 2016, s. 152). I 1973 lanserte Rokeach sin *Value Survey* som måler ulike typer verdier. Surveyen har siden dannet grunnlaget for mange verdistudier (Tuulik et al., 2016, s. 151). Den europeiske verdistudien, *European Values Study*, går tilbake til 1981 og studerer ulike aspekter ved verdier knyttet til det europeiske kontinentet (European Values Study, u.å.).

Schwartz' teori om grunnleggende verdier er utprøvd og bekreftet gjennom en rekke ulike studier og ulike kvantitative og kvalitative metoder på tvers av kulturer (Kerlin, 2020; Schwartz, 1992, 2008, 2012; Varghese & Uhls, 2021), noe som indikerer noen grunnleggende universelle verdier som er anvendbare i forskningsøyemed, til tross for at det ikke er konsensus i akademia om hvordan verdibegrepet forstås.

Grunnleggende verdier

Ifølge Schwartz kjennetegnes verdier av seks særtrekk: De er overbevisninger uløselig knyttet til følelser, de viser til ønskelige mål som motiverer handling, overskrider enkelthandlinger og -situasjoner, fungerer som standarder eller kriterier, er rangert etter viktighet i forhold til hverandre, samt at den relative viktigheten av flere verdier styrer handling (Schwartz, 2012, s. 3–4).

Ti grunnleggende, menneskelige verdier som lar seg identifisere på tvers av kulturer til tross for betydelige individuelle forskjeller, danner grunnlaget for Schwartz' teori (Schwartz, 2012, s. 11). Schwartz fokuserer blant annet på hvordan verdier er strukturert i forhold til hverandre, og han finner at verdiene prioriteres ganske likt på tvers av landegrenser (Schwartz, 2012, s. 12, 14–15).

De grunnleggende verdiene er *selvstendighet* forstått som å kunne tenke og handle selvstendig, *stimulering* forstått som spenning og utfordringer i livet, *hedonisme* forstått som jakt på glede, *prestasjon* forstått som evnen til å vise

ferdigheter som gir anerkjennelse, *makt* forstått som kontroll eller innflytelse over andre eller ressurser, *sikkerhet* forstått som både sosial orden og sikkerhet for den enkelte, *konformitet* forstått som evne til å innpasse seg de nærmeste man omgås for å unngå negative utslag for den enkelte, *tradisjon* forstått som respekt og anerkjennelse av verdier knyttet til kultur eller religion, *velvilje* forstått som samarbeid og støtte med de nærmeste, noe som igjen gagner en selv, og *universalisme* forstått som en forståelse og beskyttelse av alles beste (Schwartz, 2012, s. 5–7).

De fem første verdiene kjennetegnes av et personlig fokus, mens de fem siste har et sosialt fokus (Schwartz, 2012, s. 13–14). Denne todelingen i personlige og sosiale verdier legges også til grunn i denne studien. I virkeligheten vil inndelingen ha betydning på tvers, men det er likevel hensiktsmessig å bruke dem som kategorier for å forstå både verdikonflikter og verdiprioriteringer. *Sikkerhet* og *universalisme* regnes som grenseverdier: De vektlegger primært andres interesser, men berører også personlige interesser (Schwartz, 2012, s. 14).

Noen verdier står nær hverandre, mens andre verdier konkurrerer mot hverandre. Schwartz finner to motstående dimensjoner som synliggjør noen overordnede konflikter (Schwartz, 2012, s. 8): *Åpenhet for endring* forankret i verdier som *selvstendighet* og *stimulering* i kontrast til *bevaring* forankret i verdier som *sikkerhet*, *konformitet* og *tradisjon*, og *selvforbedring* forstått som *personlig suksess* i kontrast til *selvtranscendens*, det å vektlegge *hensyn til andres beste*.

Dahle (2002, s. 42) utviklet et kvalitativt analyseverktøy for å kunne identifisere underliggende livssyn i medietekster. Verktøyet er brukt på medietekster som spenner fra ungdomsserien Dawson's Creek (Dahle, 2002) til YouTube-kanalen til Victor Sotberg og TikTok-kanalen til Leah Isadorah Behn (Dahle, 2023). Verdier utgjør det laveste nivået i modellen og etterfølges av menneskesyn, virkelighetsoppfatning og tro (Dahle, 2002, s. 41). Ifølge Dahle kommer verdier til uttrykk gjennom *observerbar livspraksis*, det mennesker sier og gjør (Dahle, 2023, s. 186), og denne tilnærmingen anvendes også i denne studien.

Schwartz' teori er orientert mot verdikonflikter hos individet, men verdikonflikter kan også oppstå mellom individer (Christoffersen et al., 2024, s. 7), og begge typer har relevans for denne studien. Christoffersen et al. (2024, s. 9), som har studert forhandling av verdier i sjelesorg, peker på at man kan

velge å skjule eller avsløre en verdikonflikt før man velger en av tre strategier for å håndtere den: velge en av verdiene i spill, gå for en tredje verdi eller bli værende i ambivalensen i verdikonflikten.

Tidligere forskning

Verdier i medieproduksjoner er studert med ulike teoretiske og metodiske tilnærminger både nasjonalt og internasjonalt. Her presenterer jeg et utvalg studier med relevans for denne studien. Siden deltakernes funksjonsnedsettelser er et premiss i *Team Pølsa*, er jeg også kort innom forskning om representasjon av funksjonshemmede.

Med utgangspunkt i fjernsynets betydning for barns verdiutvikling undersøkte Varghese og Uhls (2021) verdier i amerikanske tv-serier for tweens fra 1967 til 2017. De fant at *fellesskapsfølelse*, som har vært dominerende fra starten, taper terreng for *berømmelse* i 2007 før *prestasjon* overtar i 2017 (Varghese & Uhls, 2021, s. 5). Forskerne finner også et klart skille mellom reality-tv, som vektlegger personlige verdier, og fiksjonsprogrammer med fokus på kollektive verdier (Varghese & Uhls, 2021, s. 6).

Andkjær og Ishøi (2023) undersøkte motivene og verdiene til deltakerne i den danske reality-serien *Alone in the wilderness,* der de skulle overleve alene i villmarken med minimalt med hjelpemidler. Noen deltakere var motivert av muligheten til å vinne konkurransen, men verdien av *å vinne* ble svekket til fordel for *verdien av natur* og *det enkle livet*. *Muligheten til personlig utvikling* ble også verdsatt.

Røed (2024, s. iv) undersøkte hvilke interesser og verdier som kom til uttrykk i fire sesonger av reality-serien *Kompani Lauritzen,* samt bøker skrevet av to av befalet. Ikke overraskende spilte militære verdier med fokus på det kollektive, som for eksempel evne til *å vise lagånd* og *å samarbeide*, en stor rolle (Røed, 2024, s. 45). Disse verdiene balanseres mot individuelle verdier: Deltakerne skal forsøke *å bli den beste versjonen av seg selv* og blir blant annet testet på *viljestyrke* (Røed, 2024, s. 45). Den store plassen sårbarhet, skuffelse og redsel vies i serien, antar Røed kan knyttes til kommersielle hensyn ved reality-tv som sjanger, med ønske om oppmerksomhet og høye seertall, og

peker også på at atferden ikke fremstår som uønsket fra befalets side (Røed, 2024, s. 46).

Funksjonshemmedes representasjon i media belyses fra ulike perspektiver av Eide et al. (2014), blant annet funksjonshemmedes underrepresentasjon i media og hvilke stereotypier som har dominert når funksjonshemmede har vært omtalt.

Reality-serien *Ingen grenser*, der voksne mennesker med funksjonsnedsettelser skulle fullføre en villmarkekspedisjon i fellesskap, omtales av Grue (2014, s. 68) som en «standardreferanse for synliggjøring av funksjonshemmede». Samtidig skapte serien stor debatt knyttet til fremstillingen av funksjonshemmede da den ble sendt på NRK og senere TV2, blant annet knyttet til hvorvidt deltakernes kropper ble fremstilt på en spekulativ måte (Grue, 2014, s. 68–69).

Metode

For å kunne undersøke hvilke sentrale personlige og sosiale verdier som kommer til uttrykk i *Team Pølsa*, og hva som skjer når verdier kolliderer, anvender jeg tematisk analyse som metode. Tematisk analyse er «et kvalitativt analytisk verktøy for å identifisere mønster gjennom å analysere, tolke og beskrive temaer» (Braun & Clark, 2021, sitert i Alvinius et al., 2023, s. 11, min oversettelse). I denne studien anvender jeg en induktiv, hermeneutisk tilnærming for å la temaer knyttet til sentrale verdier avledes av datamaterialet.

Datamaterialet består av samtlige seks episoder fra første sesong for å kunne svare best mulig på problemstillingen. Som medieproduksjon utgjør episodene sekundærdata uten tilgang til upublisert materiale og bakenforliggende valg, og det kan være en svakhet (Alvinius et al., 2023, s. 46). Samtidig er datamaterialet identisk med det publikum har sett på skjermen, og serien er fortsatt tilgjengelig på NRKs nettsider, noe som bidrar til transparens og etterprøvbarhet. Dette er en styrke, særlig fordi kvalitativ metode i utgangspunktet gir et stort rom for skjønn.

Hver episode er transkribert med utgangspunkt i tekstingen, men småord som er utelatt, er tatt med der det er mulig å høre. Hvem som sier hva, er også

registrert. Det er kun noen svært få tilfeller der det ikke er mulig å høre hva som blir sagt, eller hvem som snakker. Episodene er sett flere ganger, også for å registrere det som skjer. Slik fanger jeg opp verdier gjennom den observerbare livspraksisen (Dahle, 2023, s. 186). I kodeskjemaet har jeg etterstrebet en datanær koding for å reflektere materialets konkrete innhold på vei mot overordnede kategorier og temaer (Johannessen et al., 2018, s. 290), tatt notater og skrevet loggbok for å dokumentere valg underveis.

Jeg så første sesong av *Team Pølsa* som publikummer før jeg bestemte meg for å forske på serien. Til tross for at jeg har blitt rørt av enkeltscener, og også vært kritisk til deler av fremstillingen, har jeg vært opptatt av å analysere datamaterialet med et så kritisk og rettferdig blikk som mulig. Prosjektet er meldt til Sikt og vurdert å være i tråd med kravene i personvernregelverket.

Sjanger og hovedpersoner

Serien er produsert av NRK i samarbeid med Teddy TV, er tillatt for alle og kategorisert sjangermessig som livsstil (NRK, 2025a). Serien har også flere av kjennetegnene for reality-tv, som for eksempel en konstruert utfordring med nøye utvalgte, gjerne vanlige mennesker som ofte vises i kritiske og følelsesladde situasjoner (Andkjær & Ishøi, 2023, s. 2–3).

Det var de seks ungdommene Mikkel, Peder, Pia, Sunniva, Syver og Trygve som utgjorde laget sammen med teamleder Øystein «Pølsa» Pettersen, tidligere langrennsløper og olympisk mester. Ungdommene har ulike funksjonsnedsettelser og skulle som nevnt gå som et lag under ski-VM i Trondheim. Underveis fikk de støtte fra Kjersti O. Linnes og andre ansatte fra Beitostølen Helsesportsenter, i tillegg til tre andre olympiske mestere og to artister.

Funn og analyse

I arbeidet med å kartlegge sentrale personlige og sosiale verdier i den første sesongen av *Team Pølsa* identifiserer jeg tre temaer som utpeker seg: *Målet*, *individet* og *laget*. I det videre går jeg nærmere inn på hver av dem og tilhørende verdikategorier som fremstår som sentrale. Temaene kan ha

berøringspunkter med hverandre på enkelte områder, men presenteres atskilt for å gi overblikk og struktur. *Individet* som tema er i utgangspunktet tett koblet til personlige verdier, mens *laget* normalt resonnerer med sosiale verdier. Begge typer verdier gjør seg gjeldende når *målet* er tema, og *målet* fungerer også som en overbygning både på individ- og lagnivå. Sentrale verdikonflikter, når verdier kolliderer enten hos den enkelte eller mellom individer, gjennomgås i tilknytning til hvert tema.

Målet

Temaet *målet* handler både om verdien av hovedmålet – det å gjennomføre et skirenn som lag under ski-VM innenfor tidsrammen foran fullsatte tribuner – samt en rekke delmål, både individuelt og som lag. Sentrale verdier her er kategorisert som *ambisiøst mål* og *ansvar*.

Allerede tidlig i første episode fremstilles hovedmålet som nær uoppnåelig og samtidig svært verdifullt. «Hva synes du om målet jeg har satt for gruppa, Kjersti?» spør Øystein, og får til svar at hun tenker at det er et veldig hårete mål. Hun sier at løypene i Granåsen er verdens hardeste, og antyder at han kunne valgt et lettere mål. Det er ikke et alternativ:

> *Nei, jeg vil ikke det. Jeg vil gi dem muligheten til å stå på den største scenen og mestre noe som veldig mange er litt skeptiske til at de kan klare. De er vant til å stå bak sceneteppet. Jeg vil vise de og alle andre at vi får det til. (Øystein Pettersen, episode 1)*

Trygve omtaler målet som Øysteins mål, noe utenfor deltakernes kontroll. Han sier også at det er galskap. I siste episode, litt før skirennet, sier Kjersti at ikke engang eliten blant parautøvere får lov til å konkurrere i Granåsen. Siden gjengen skal gå som et lag, har Øystein fått gjennom et unntak.

Andre hindre oppstår underveis og bidrar til usikkerhet om laget vil klare hovedmålet. Noen av hindrene knyttes til deltakerne individuelt og som lag. I tillegg kommer isete VM-løyper som blant annet fører til at en av de svenske favorittene pådrar seg hjernerystelse og må trekke seg fra mesterskapet.

Gjennom å bli valgt ut og å takke ja til å være med på *Team Pølsa* må vi anta at deltakerne og deres foresatte har godtatt premissene for konseptet, uten at vi kjenner detaljene. Både teamleder Øystein og deltakerne kjenner på et

ansvar for å oppnå målene. Flere av ungdommene stiller underveis spørsmål ved om de selv har det som trengs for å kunne nå målene, særlig hovedmålet, og uttrykker også bekymring og omsorg på de andre deltakernes vegne. Øystein fremstår i hovedsak optimistisk overfor deltakerne, selv om han er tydelig på hva som kreves. Overfor seerne gir teamlederen likevel flere ganger uttrykk for at han er usikker på om de vil klare hovedmålet, og om han selv har det som kreves. «Jeg er livredd for å skuffe dem. Og jeg vet ikke om jeg er kvalifisert. Jeg har gjort mange skumle ting, men dette er det skumleste», sier han. Sitatet har klare paralleller til Schwartz' særtrekk ved verdier: at de er uløselig knyttet til følelser og viser til ønskelige mål som motiverer handling (Schwartz, 2012, s. 3).

Det ambisiøse målet og *ansvarsfølelsen* for lagmedlemmene er uløselig forbundet til laget og er slik et uttrykk for sosiale verdier, nærmere bestemt *velvilje*, samarbeid og støtte med de nærmeste (Schwartz, 2012, s. 7). Samtidig har det å oppnå målet klare forbindelser til personlige verdier som *selvstendighet* og *prestasjon* for den enkelte (Schwartz, 2012, s. 5). Øysteins usikkerhet kan forstås som en indre verdikonflikt, som han i hovedsak velger å skjule for deltakerne, men ikke for publikum (Christoffersen et al., 2024). Kjernen i konflikten er om målet han har satt for laget, er for ambisiøst eller ikke, og om han vil klare å lose laget i mål. Øystein virker å tro at det er mulig, og velger å stå i ambivalensen mellom *velvilje* og *prestasjon* (Christoffersen et al., 2024; Schwartz, 2012). Å gi opp er aldri et alternativ.

Individet

Under temaet *individet* trer sentrale verdier som *det å være som andre*, *mestring* og *respekt for enkeltindividet* frem som tydelige kategorier.

Teamlederen vektlegger forskjellene mellom deltakerne innledningsvis i serien: «Seks ungdommer med helt ulike funksjonsnedsettelser og utfordringer skal trene seg opp til å fullføre et skirenn …» Litt senere spør Øystein Kjersti om hva hun tror blir det vanskeligste for ham. «Å greie å takle den brede variasjonen av funksjonsnedsettelser», svarer hun.

Deltakerne på sin side løfter frem det *å være som andre* som en tydelig verdi. Dette gjelder i møte med laget, som da Pia forteller at hun ikke vil dumme seg ut foran de andre, og da Trygve sier at det ikke føles godt å være annerledes og svakere enn de andre da ungdommene øvde på å falle og reise seg.

Å være som andre er også verdifullt generelt. Syvers pappa forteller at det ble viktig for Syver å vise at han også kunne klare ting da han gradvis mistet synet. Pia tenker at andre kan synes det er stress å være sammen med henne, og at de kan synes det er rart at hun er annerledes. Sunniva har en skjult funksjonsnedsettelse og forteller at hun ikke pleier å snakke med noen om det fordi hun ønsker å være normal. Trygve sliter med å akseptere at han ikke er like høy eller ikke klarer å gå like mye som alle andre, noe han synes er flaut. Blikking synes han er veldig ubehagelig. «Fordi jeg er jo som alle andre», sier han.

En motvekt til det *å være som andre* kommer tydelig frem da Øystein omtaler Syver som unik fordi han sprer så mye glede rundt seg, også da han har vondt og mister motivasjonen underveis mot fjelltoppen Rasletind.

I begynnelsen av serien får publikum vite at deltakerne skal bli kjent med sine egne styrker og svakheter, og blant annet testes på mot. Deltakerne får mange anledninger til å kjenne på *mestring* gjennom ulike oppgaver underveis. Pia pusher kroppen sin da hun går opp stigen under isbadingen. «Jeg tar stigen. Vær litt selvstendig, Pia», sier hun til kamera. «Hvem sin kropp er dette? Er det meg? Nå kan jeg klare alt», sier hun etterpå. Verdien av *personlig utvikling*, som Andkjær og Ishøi (2023) finner i sin studie, er tydelig til stede her også. Peder, som sliter med å håndtere følelser, klarer å beholde roen under ski-VM i Trondheim, og slik fortsetter det.

Samtidig er det rom for å ikke mestre, så lenge man gjør så godt man kan. «Om du må bli dytta – OK. Da vet vi det. Det er ikke noe nederlag», sier Øystein til Trygve da han skal forsøke seg på å pigge oppoverbakke. Her ser vi paralleller til *Kompani Lauritzen* der sårbarhet ikke fremstår som uønsket hos befalet (Røed, 2024, s. 46).

Særlig Trygve og Syver fremstår med ulike verdiprioriteringer fra starten. Syver elsker utfordringer, noe som passer med personlige verdier som *stimulering*, *hedonisme* og *prestasjon* hos Schwartz (2012, s. 5). «Alt er mulig hvis man bare prøver», sier han. Diagnosen barnedemens gjør at Syver mest sannsynlig vil komme til å dø tidlig dersom det ikke utvikles medisiner. «Jeg må leve fullt ut hver dag. For hvis jeg ikke gjør det, kan det være at jeg ikke lever lenger», sier han. Trygve sier flere ganger at han er livredd både for seg selv og de andre. «Jeg tør ingenting», sier han, en tilnærming som tangerer *sikkerhet* som grunnleggende grenseverdi med både sosial og personlig forankring

(Schwartz, 2012, s. 6). Som i *Kompani Lauritzen* vies også sårbarhet, skuffelse og redsel plass i *Team Pølsa* (Røed, 2024, s. 46).

Trygve er den som i størst grad utfordrer delmålene underveis fordi han er redd, særlig i starten. I stedet for å tilpasse seg gruppen, *konformitet*, viser han *selvstendighet* fordi *sikkerhet* er viktigst (Schwartz, 2012, s. 5–6). Han møter ikke opp da de skal øve på å kjøre nedoverbakke. Han står over isbading, og vil ikke sitte på med snøskuter eller snørafte, men her klarer Øystein til slutt å få Trygve opp på fjellet og om bord i båten de skal snørafte med. Teamlederen har derimot tro på Trygve. «Jeg tror den fyren er tøffere enn de aller fleste», sier Øystein med tanke på all motstanden Trygve har opplevd i oppveksten.

Da Syver skal opp i båten, merker Trygve usikkerheten hans, og hans eget behov for *sikkerhet* viker til fordel for behovet for å trygge kameraten. Episoden i båten fremstår som et vendepunkt for Trygve. Et av særtrekkene ved verdier hos Schwartz er at de er rangert etter viktighet for individet, og her ser vi at Trygves rangering endres fra *sikkerhet* for egen del til omsorg for lagkameraten, noe som kan knyttes til den grunnleggende sosiale verdien *velvilje* (Schwartz, 2012, s. 4).

Verdien *respekt for enkeltindividet* kommer særlig til uttrykk gjennom ytringer og handlinger knyttet til ungdommenes kropp, men også i møte med oppgavene som venter, og da ofte fra teamlederen. «Er det sånn, sånn eller en klem?» spør Øystein da han møter Sunniva første gang, og viser frem knoke- eller håndhilsen som alternativ. Han spør Trygve om han kan få lov til å løfte ham oppi hundesleden, Syver om han vil gå helt til toppen under testrennet, og Peder om det er i orden å gi en klem fordi Øystein synes han er god på å samarbeide da utøverne første gang går sammen som et lag.

Å være som andre er en verdi med et sosialt fokus, og passer overens med de grunnleggende verdiene *universalisme* og *velvilje* hos Schwartz (2012, s. 7). Flere av deltakerne har funksjonsnedsettelser som er synlige, noe de opplever som et hinder med tanke på å bli oppfattet som andre. Verdien av å vise *respekt for enkeltindividet* passer også inn i et sosialt fokus med *universalisme* som grunnleggende verdi (Schwartz, 2012, s. 7).

Mestring er en verdi med tydelig personlig fokus som gir gjenklang i Schwartz' verdier *selvstendighet*, *stimulering*, *hedonisme* og *prestasjon* (Schwartz, 2012, s. 5). Særlig for Trygve blir den indre verdikonflikten synlig når han i flere situasjoner dras mellom ønsket om mestring og frykten han kjenner på. *Sikkerhet* hos Schwartz er en grenseverdi som primært er forankret

i fellesskapet, men som også har betydning for den enkelte (Schwartz, 2012, s. 14). Underveis i serien skifter Trygves strategi fra å gi etter for frykten til å stå i ubehaget (Christoffersen et al., 2024). Behovet for *å bevare* det kjente viker for *åpenhet for endring* (Schwartz, 2012, s. 8). Gjennom denne endringen i verdiprioriteringer åpner han for å kjenne på de nevnte grunnleggende personlige verdiene, kanskje særlig *selvstendighet* og *prestasjon* (Schwartz, 2012, s. 5). Samtidig kan endringen også være forankret i laget og det felles oppdraget. Endringen synliggjør også at det kan være forskjell mellom de verdiene vi holder høyt, og de verdiene vi lever ut (Doehring, 2015 sitert i Christoffersen et al., 2024, s. 4).

Laget

At deltakerne skal gå sammen som et lag, er helt sentralt i serien. Det kan være at enkelte av deltakerne hadde klart å fullføre skirennet på egenhånd, men utfordringen er å klare det sammen. Det å være *del av et lag*, *å kunne stole på hverandre* og *vise omsorg* fremstår som sentrale verdier knyttet til temaet *laget*.

Det *å være en del av et lag* har vært en drøm for Pia siden hun var liten, og er en sterk drivkraft for henne. Pia vil vise at hun fortjener en plass i laget, og pusher seg selv for å klare det. Særlig Mikkel motiveres av Pias drøm, og han jobber aktivt for at den skal realiseres. «Jeg ville aldri ødelegge drømmen til Pia», sier han. Her ser vi et tydelig eksempel på et av Schwartz' særtrekk ved verdier: at de viser til ønskelige mål som motiverer handling.

Da laget skal rappellere, ber Trygve om å få gå først, selv om han er redd. Dagen i forveien måtte han gi seg på hesteryggen, og nå vil han vise de andre på laget at han er en sterk person som klarer ting. Også for Peder har det stor verdi *å være en del av et lag*. Han har en diagnose som gjør samarbeid vanskelig. «Jeg er ikke et lagmenneske», gråter han fortvilet da Pia og Mikkel fikk vondt som følge av at han falt. Da Øystein sa at han var god på å samarbeide, kom gledestårene. Igjen ser vi verdienes tette kobling til følelser (Schwartz, 2012, s. 3). Teamlederens utbredte bruk av ord som «*vi*», «*oss*» og formuleringen «*alle eller ingen*», et slags fellesspråk, bidrar til opplevelsen av *å være en del av laget*. Samtidig bidrar det til å nedtone makten som ligger i det å være teamleder.

Under øvelsen der utøverne øver på å falle og reise seg, oppstår en tydelig verdikonflikt mellom Trygve og Øystein. Trygve klarer ikke å reise seg på

egenhånd, og misliker at han fremstår hjelpeløs. Øysteins intensjon er å få ungdommene til å skjønne at de må samarbeide som lag, og at det vil variere hvem som trenger hjelp, noe som passer med *velvilje* hos Schwartz (2012, s. 7). Verdien av samarbeid er også noe som er vektlagt i *Kompani Lauritzen* (Røed, 2024, s. 45). I etterkant har de to en samtale der Trygve setter ord på noe av ubehaget ved å føle seg hjelpeløs, og Øystein sier at det er modig av ham å si det. Samtalen avsluttes med at Øystein ber om hjelp fra Trygve til å lage mat, noe Trygve både liker og er god til. Slik endres fokuset fra hjelpeløs til bidragsyter og ressurs, noe som kan kobles til *prestasjon* som verdi (Schwartz, 2012).

Olympisk mester og tidligere deltaker i *Ingen grenser*, Birgit Skarstein, hjelper Pia og Trygve å bli bedre til å pigge på ski, og peker på at alle er litt sårbare innimellom:

> *Det gjelder å finne det man kan bidra med, og det man er god på. Og det er ikke noe nederlag å ta imot hjelp. Det er faktisk ganske viktig, for det er det som er å være sterk. Hvis man tenker som en gruppe. (Birgit Skarstein, episode 5)*

Igjen ser vi klare paralleller til *Kompani Lauritzen* og betydningen av samarbeid, samtidig som det er rom for den enkeltes begrensninger (Røed, 2024).

Betydningen av *å kunne stole på hverandre* vektlegges fra starten. Syver, som er blind, lærer å stole på Sunniva som synstolker og kjører sammen med ham i nedoverbakker. Både Trygve og Pia, som har piggkjelker, er skeptiske til å få hjelp av de andre. Mikkel forsikrer at Pia kan stole på ham og Peder. Trygve synes det føles utrygt å bli dratt av Syver og Sunniva, så Øystein lover at han skal holde. Men underveis slipper Øystein for å gi dem muligheten til å kjenne på mestring, og det går fint lenge, men på toppen kjenner Trygve at kjelken holder på å tippe.

«Jeg følte at jeg ikke kunne stole på ham», sier Trygve. Øystein på sin side føler seg utilstrekkelig. «Idet du lover Trygve å være der, er det viktig at du er der», sier Kjersti. Trygves behov for sikkerhet kolliderer med Øysteins ønske om at laget skal få kjenne på mestring, og dagen etterpå møter ikke Trygve opp til første øvelse. Det virker som Øystein etter hvert klarer å gjenvinne Trygves tillit ved å både pushe og bakke ham på hva han selv vil når det gjelder isbading, skuterkjøring og snørafting.

På kvelden, etter Trygves vendepunkt under snøraftingen, spør Øystein om Trygve synes han pushet ham for mye, og han svarer «Kanskje litt.» Tillitsbruddet, opphavet til verdikonflikten, er ikke tema, men Øystein vektlegger Trygves mot og at han er glad i å hjelpe folk. «Godt å føle at man er verdt noe, bidra og hjelpe andre», sier teamlederen og knytter slik verdi tydelig til prestasjon.

Å hjelpe andre er et klart uttrykk for å *vise omsorg*, en verdi som kommer til uttrykk i både ord og handlinger gjennom ros og heiing, klemmer og trøstende ord. Sunniva tegner hva som kan skje under skirennet for å hjelpe Peder, som kan bli litt stresset. Hun tegner også Fantorangen, bamsen som roer ned Peder, og resten av laget. «Vi er alltid med deg», sier hun. Peder verdsetter støtten fra laget. «De har bakket meg når jeg har hatt det vanskelig. Vi har blitt veldig gode venner», sier han.

Trygve blir berørt av Syver, som har barnedemens. «Jeg vil at Syver skal ha et bra liv. Et bra liv så lenge han har det», sier han. Da laget skal øve på å stå på en scene og fremføre Syvers favorittlåt *Slå, hjerte, slå* av Chris Holsten, med Syver som solist, foreslår Trygve for Øystein at de i hemmelighet skal få artisten til å komme og synge sammen med Syver. Det klarer de, og på Trygves initiativ blir det et øyeblikk som rører mange.

Å vise omsorg er en verdi med tydelig sosialt fokus, og kan særlig knyttes til *velvilje* hos Schwartz (2012, s. 7). Det samme kan sies om *å være en del av et lag*. I fellesskapet er det rom både for å hjelpe og å trenge hjelp. Samtidig kan vektleggingen av den enkeltes bidrag i laget knyttes til den personlige verdien *prestasjon* hos Schwartz (2012, s. 7). Verdikonflikten mellom Trygve og Øystein under falløvelsen kan knyttes til personlig orienterte verdier som å fremstå *selvstendig* og kunne *prestere*, og til *velvilje* gjennom samarbeid, en sosialt forankret verdi. Strategien for å løse konflikten er å fokusere på områder der Trygve er en ressurs for andre, altså en tredje verdi (Christoffersen et al., 2024).

Verdien av *å stole på hverandre* kan på generell basis knyttes til de grunnleggende sosiale verdiene *universalisme* og *velvilje* hos Schwartz, men i det konkrete tilfellet med Trygve også til grenseverdien *sikkerhet* (2012, s. 6–7). Verdikonflikten mellom ham og Øystein er forankret i *sikkerhet* kontra *mestring* i form av prestasjon, og Trygves strategi er å velge en tredje verdi som fjerner faren for risiko: å ikke møte opp til neste øvelse (Christoffersen et al., 2024). Øystein forsøker å finne riktig balanse mellom å pushe og å bakke Trygve, slik at han selv til slutt velger *mestring* foran *sikkerhet*. I dialogen i etterkant ser vi igjen at fokuset er på Trygve som en ressurs for andre.

Drøfting og konklusjon

Sentrale personlige og sosiale verdier i første sesong av *Team Pølsa* kommer særlig til uttrykk gjennom de tre temaene *målet*, *individet* og *laget*. Verdier knyttet til *målet* handler om *ambisiøst mål* og *ansvar*. Verdiene er tett koblet til laget og sosiale verdier, men er også avhengige av personlige verdier som *selvstendighet* og *prestasjon*.

Til *individet* som tema finner vi ønsket om *å være som andre*, *mestring* og *respekt for enkeltindividet*. Her er *mestring* tett forbundet med personlige verdier, mens de andre verdiene har et utpreget sosialt fokus.

Laget som tema knyttes til verdier som *å være en del av et lag*, *å kunne stole på hverandre* og *å vise omsorg*. Disse verdiene har et klart sosialt fokus, men den enkeltes bidrag inn i laget peker i retning av personlige verdier.

Verdiene som utkrystalliserer seg i serien, er kompatible med flere av Schwartz' grunnleggende verdier, særlig *selvstendighet*, *prestasjon*, *sikkerhet*, *velvilje* og *universalisme* (Schwartz, 2012), og selv om *sikkerhet* og *universalisme* er grenseverdier med både sosialt og personlig fokus, fremstår *sikkerhet* i denne studien mer som en personlig enn en sosial verdi.

Sett opp mot Schwartz' motstående dimensjoner for konkurrerende verdier (Schwartz, 2012) ser vi en klar preferanse for *åpenhet for endring* på bekostning av *bevaring*. Det gir også mening knyttet til *det ambisiøse målet* og vektleggingen av *mestring*. Når det gjelder *selvforbedring* og *selvtranscendens*, ser vi at begge dimensjonene er viktige. Individet er underordnet laget, men samtidig avgjørende for lagets suksess. Og selv om *prestasjon* fremstår som en sentral verdi, slik også Varghese og Uhls (2021) finner, er det rom og aksept for den enkeltes begrensninger og sårbarhet både blant deltakerne og teamlederen.

Ser vi nærmere på hva som skjer når verdier kolliderer, ser vi at de i tre tilfeller avdekkes, mens Øystein holder sin indre verdikonflikt skjult for deltakerne. Konfliktene forsøkes løst både ved å velge en av de to verdiene som kolliderer, ved å velge en tredje verdi eller ved å bli værende i ambivalensen (Christoffersen et al., 2024, s. 9). *Prestasjon* som verdi er i spill enten det er snakk om indre konflikter eller verdikonflikter mellom personer, og som hovedregel følger konfliktene aksen mellom personlige og sosiale verdier. Vi ser også et eksempel på endring i verdiprioritering hos en av deltakerne.

Gjennom *Team Pølsa* vier NRK oppmerksomhet til unge med ulike funksjonsnedsettelser, som tradisjonelt har fått lite medieoppmerksomhet,

og da gjerne knyttet til stereotypier (Eide et al., 2014). Serien bidrar dermed til å gjenspeile noe av mangfoldet i befolkningen. Det er i tråd med kanalens samfunnsoppdrag. Både deltakerne og teamlederen fremstilles som komplekse, med styrker og svakheter, noe som bidrar til å utfordre stereotypier. Selv om *Team Pølsa* er et konstruert konsept, er det ekte mennesker og ekte følelser vi møter på skjermen.

Ungdommenes egen vektlegging av verdien av *å være som andre* og betydningen av *respekt for enkeltindividet* peker i retning av noe universelt menneskelig, og serien vektlegger verdier og utfordringer som seerne uavhengig av funksjonsnivå kan kjenne seg igjen i og bli litt klokere av. Øysteins kommentar avslutningsvis i serien vektlegger også det mellommenneskelige: «Vi må legge til rette for hverandre, og vi må behandle hverandre – ikke bare med respekt, men ordentlig, være litt rausere.»

Før den tid har ungdommene med Øystein «Pølsa» Pettersen bygget og vevd laget sammen, og samtidig truffet en nerve hos publikum. Slik sørger de for pølsevev i positiv forstand hos allmennkringkasteren i beste sendetid, og enda flere inviteres inn gjennom muligheten for strømming. Gjennom *Team Pølsas* verdiformidling oppfyller NRK sentrale deler av sitt samfunnsansvar, med viktige bidrag som kan ha betydning både for enkeltpersoner og fellesskap.

Referanser

Alvinius, A., Borglund, A. & Larsson, G. (2023). *Tematisk analys. Din handbok til fascinerande vetenskap.* Studentlitteratur.

Andkjær, S. & Ishøi, A. (2023). Alone in the wilderness – cultural perspectives to the participants' motives and values from participating in a danish reality TV-show. *Frontiers in Sports and Active Living, 5*, 872485. https://doi.org/10.3389/fspor.2023.872485

Bekkengen, F. V. (2024). *Norsk mediebarometer 2024.* Statistisk sentralbyrå.

Christoffersen, M. G., Haußmann, A. D. & Austad, A. (2024). Caring for-caring about: negotiations of values in pastoral care. *Religions*, *15*, 619. https://doi.org/10.3390/rel15050619

Dahle, M. S. (2002). *På sporet av livssyn. Utvikling og utprøving av eit analyseverktøy – med ungdom som case.* [Hovudoppgåve]. Norsk Lærerakademi Vitenskapelig Høgskole.

Dahle, M. S. (2023). Verdier i tweens' mediehverdag som ressurs i KRLE. Case fra YouTube, TikTok og NRK Super. I I. M. Thorjussen & U. S. Goth (Red.), *Verdier, holdninger og kompetanseutvikling i et utdanningsperspektiv* (s. 181–196). Fagbokforlaget. https://doi.org/10.55669/oa211000

Eide, E., Grue, J. & Vold, T. (2014). *Ut av medieskyggen. Representasjon av funksjonshemmede i media.* Fagbokforlaget.

European Values Study. (u.å.). *European Values Study*.

Grue, J. (2014). Ideologiske premisser for Ingen grenser. Hvem får bli med på tur? I E. Eide, J. Grue, & T. Vold (Red.), *Ut av medieskyggen. Representasjon av funksjonshemmede i media*. Fagbokforlaget.

Hallin, D. & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: three models of media and politics.* Cambridge University Press.

Hågvar, Y. B. (2007). *Å forstå avisa. Innføring i praktisk presseanalyse.* Fagbokforlaget.

Johannessen, L. E. F., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse.* Universitetsforlaget.

Kerlin, L. (2020). Human values: understanding psychological needs in a digital age. I *Research & Development White Paper* (WHP 371). British Broadcasting Corporation.

Kaalstad, J. E. & Andreassen, T. (2025, desember 19). «Team Pølsa» er «årets navn» i VG. *VG*.

NRK. (2023, januar 27). *Vedtekter for Norsk rikskringkasting AS*. vedtekter-for-norsk-rikskringkasting-as-1-januar-2023.pdf

NRK (2025a). *Team Pølsa.* Episode 1–6. Team Pølsa – NRK TV

NRK (2025b, 9. mai). *Team Pølsa: Vann Gullruten-pris.* Team Pølsa: Vann Gullruten-pris – Siste nytt – NRK

NRK (2026a, 10. mars). Suksessen fortsetter – NRK søker nye deltakere til «Team Pølsa». Pressemelding. Suksessen fortsetter – NRK søker nye deltakere til «Team Pølsa» | NRK

NRK (2026b, 1. april). *Allmennkringkasterregnskapet 2025.* NRKs-allmennkringkasterregnskap-2025_med-statistikk-og-eksternkatalog-2.pdf

Ramstad, H. O. H. (2025, 3. desember). *Ulik-prisen 2025 til Pia Hasund Vareberg.* Handikapnytt. «Team Pølsa» er «Årets navn» i VG

Rismyhr, K. P. (2024, 17. januar). *Vil du delta i barneskirenn?* Endelig barneskirenn for alle! – NRK – Deltaker

Røed, O. M. (2024). *Bli den beste versjonen av deg selv. En analyse av verdier i Kompani Lauritzen* [Masteroppgave]. Forsvarets høgskole.

Schwartz, S. H. (1992). Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values? *Journal of Social Issues*, *50*(4), s. 19–45.

Schwartz, S. H. (2008). Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. I Berkowitz, L. & Zanna, M. P.: *Advances in experimental social psychology*, *Vol. 25*, s. 1–65. Academic Press.

Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz Theory of Basic Values. *Online Readings in Psychology and Culture, 2*(1). https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116

Skjerdal, T. S. (2026). Samfunnsoppdrag under press: Ei undersøking av journalistidentitetar i nordisk allmennkringkasting. I L. I. Hognestad, P. I. Kjærgård & D. Ø. Østereng (Red.), *Danning og samfunnsansvar: Utdanning og journalistikk i en digital tid* (s. 197–217). Fagbokforlaget.

Tangen, L. & Lervik, F. (2025, 11. september). *Millioner til «Pølsa»*. TV2. Millioner til «Pølsa»

Tuulik, K., Õunapuu, T., Kuimet, K. & Titov, E. (2016). Rokeach's instrumental and terminal values as descriptors of modern organisation values. *International Journal of Organizational Leadership 5*, s. 131–161. https://doi.org/10.33844/ijol.2016.60252

Varghese, A. & Uhls, Y. T. (2021). *The Rise and Fall of Fame: Tracking the Landscape of Values Portrayed on Tween Television from 1967 to 2017.* The Center for Scholars & Storytellers, UCLA. CSS Values Final Research Report.pdf

Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O. & Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag.* (4. utg.). Fagbokforlaget.